

УДК 658.5:65.014.1

JEL E22, H54, H80, G31, M14

DOI 10.18524/2413-9998.2023.2(54).297696

І. А. Ломачинська,

доктор економічних наук, доцент,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,

Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058, Україна

e-mail: i.lomachynska@onu.edu.ua

ORCID 0000-0002-6112-6884

М. Д. Супруненко,

здобувачка 3 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за

спеціальністю «Менеджмент»,

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,

Французький бульвар, 24/26, 65058, м. Одеса, Україна,

e-mail: mary@suprunenko.com

ФОРМУВАННЯ КОНЦЕПТУ СОЦІАЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

Визначено, що у результаті пандемії, економічних потрясінь, військових конфліктів, високих відсоткових ставок, рецесії на окремих ринках, зростання розриву між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, посилюються соціальні проблеми, що ще більше знижує рівень та якість життя населення. Відповідно, зростає роль соціальних інвестицій у вирішенні глобальних проблем сучасності та забезпеченні сталого розвитку. З'ясовано, що відбувається трансформація соціального інвестування від державного фінансування соціальної сфери до соціальної відповідальності економічних організацій, індивідів, інституційних інвесторів. Запропоновано визначити соціальні інвестиції як вкладення матеріальних, нематеріальних, фінансових активів у об'єкти соціальної сфери та вирішення соціальних проблем з метою отримання фінансової вигоди (прибутку) та позитивного соціального ефекту. Запропоновано базові характеристики концепту соціального інвестування у контексті сучасних глобальних трансформацій. Відзначено, що подальший розвиток соціального інвестування пов'язаний із їх інституціоналізацією та інтернаціоналізацією.

Ключові слова: соціальні інвестиції, соціальне інвестування, соціальні проблеми, соціальний ефект, фінансова вигода, суспільне благо, соціальне підприємництво, корпоративна соціальна відповідальність, проактивні соціальні інвестиції, інституціоналізація.

Вступ. В умовах посилення глобальних проблем сучасності особливої уваги набуває питання узгодженості фінансових та інвестиційних

рішень із особистими та суспільними цінностями та перевагами, орієнтованими на більш здоровий та стійкий світ, визначене та комфортне майбутнє. При цьому еволюція інвестування у вирішенні соціальних проблем, що сприяє підвищенню рівня та якості життя населення, обумовлює розширення сфер соціального інвестування від державного фінансування соціальної сфери до соціальної відповідальності економічних організацій, індивідів, інституційних інвесторів. Як результат, відбувається трансформація сутності інвестиційної діяльності та принципів прийняття інвестиційних рішень, орієнтованих на урахування як фінансових показників, так і екологічних, соціальних та управлінських факторів (ESG). Інтегруючи ці ключові принципи в сучасні інвестиційні стратегії, окремі особи та установи мають змогу сприяти позитивним змінам, заохочуючи бізнес віддавати пріоритет сталому розвитку та відповідальним й етичним практикам, одночасно не втрачаючи фінансової вигоди та вирішуючи соціальні й екологічні проблеми, що у цілому сприяє довгостроковій стабільності. Це також покращує управління ризиками, що важливо в умовах посилення невизначеності, оскільки компанії з високою ефективністю ESG з більшою ймовірністю будуть керуватися екологічними нормами, підтримувати позитивні відносини з громадою, демонструвати ефективне корпоративне управління, тим самим, зменшуючи ймовірність репутаційних та операційних ризиків. Чисельні дослідження останніх років демонструють, що бізнес-організації з високими показниками ESG мають більше шансів для підвищення прибутку з поправкою на ризик і створення довгострокової вартості.

Питання відповідального інвестування не є новим, історично належить до сфери благодійних пожертвувань та філантропії, які, безумовно, зробили значний внесок у вирішення соціальних й екологічних проблем людства. Утім стрімкий розвиток різноманітних практик, особливо після світової фінансово-економічної кризи 2008 року, та посилення тенденцій нестабільності та вразливості соціально-економічного розвитку щодо таких факторів, як пандемія, економічні потрясіння, війна, високі відсоткові ставки, рецесія на окремих ринках, поглиблення розриву між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, негативно впливають не тільки на вразливі верстви населення, а й на динаміку, якість, перспективи соціально-економічного розвитку у цілому.

Пандемія COVID-19, війна в Україні, нестабільність цін на продовольство та енергоносії, подальше посилення проблеми голоду й бідності повернули назад прогрес у досягненні Цілей сталого розвитку ООН (ЦСР) у 2020-2023 роках, що збільшує дефіцит їх фінансування й перетворюється на тривалий розрив сталого розвитку. Якщо екологія, як правило, домінувала серед пріоритетів інвесторів, орієнтованих на соціальний та екологічний вплив, саме соціальні в останні роки набувають все більшого значення. За даними ОЕСР, після спалаху пандемії COVID-19 дефіцит фінансування ЦСР у країнах, що розвиваються, збільшився більш ніж на 55% і досяг 3,9 трлн дол. США на рік 1. Отже, актуальним є пошук та розширення джерел фінансування сталого розвитку, адаптація інвестиційних потоків та нових інструментів фінансування ЦСР безпосередньо до потреб країн, реформування глобальної фінансової системи з метою розширення доступу до фінансових ресурсів при вирішенні соціальних проблем тощо.

Огляд літератури. Концептуальним засадам дослідження відповідальних інвестицій та їх реалізації для вирішення соціальних проблем суспільства присвячено ряд праць закордонних й вітчизняних науковців і практиків. Разом із цим, існує значна неузгодженість у визначенні термінів та категорій у результаті різноманіття практик реалізації соціального інвестування в різних країнах, відмінностей передумов та умов його розвитку, систем забезпечення, реалізації, стимулювання, теоретичного та методологічного обґрунтування.

F. Rizzi, C. Pellegrini, M. Battaglia 2, узагальнюючи сутність соціальних фінансів, характеризують їх як набір альтернативних підходів до кредитування та інвестування проєктів й організацій, які вимагають як позитивного впливу на суспільство, навколишнє середовище або сталий розвиток, так і фінансової прибутковості. Більшість вітчизняних авторів пов'язують соціальні інвестиції з «розвитком місцевості, захистом інтересів та забезпеченні головних потреб цільових груп населення, постійною опікою суспільних інституцій і постійним покращенням добробуту» [3], «корисним ефектом, який поширюється як на суспільство, так і на компанію» [4, с.122]. Ряд іноземних авторів наприклад, 5 підкреслюють етичні основи соціальних інвестицій відносно традиційної інвестиційної діяльності. J. M. Puaschunder 6 пов'язує соціальні інвестиції з корпоративною соціальною відповідальністю (КСВ). Цей підхід поділяють й вітчизняні автори, зокрема, А. Бондаренко та Л. Ом-

елянович 7, І. Заблодська, І. Тяжкороб, К. Серебряк 8. При цьому, І. Заблодська, І. Тяжкороб, К. Серебряк зауважують, що основною властивістю соціальних інвестицій є не приватна або корпоративна природа, а те, що вони є суспільним благом 8, с. 490-491, що відповідає погляду більшості закордонних авторів. J. Emerson 9, Esmee Fairbairn Foundation 10 пропонують застосовувати соціальні інвестиції до грантових фондів, коли «їхньою метою є не просто надання грантів, а скоріше інвестування у створення соціальної цінності, тобто цінності, відмінної від грошових прибутків» 10.

Як результат, відсутність узгодженості термінології та концептуальних підходів до соціального інвестування є однією з найбільш серйозних перешкод, оскільки їх тлумачення відрізняються в інвестиційних спільнотах і в різних юрисдикціях. Відповідно, нормативні, практичні та поведінкові бар'єри для більш широкого поширення соціальних інвестицій залишаються. Це ускладнює не тільки інституціалізацію соціального інвестування, а й стримує його інтернаціоналізацію в інтересах вирішення спільних проблем сучасності. При цьому увага до соціально відповідальної поведінки з боку споживачів, працівників, контрагентів, громад, спільнот лише зростає. Отже, питання формування сучасного концепту соціального інвестування ще не повною мірою досліджені, узгоджені, узагальнені і потребують подальшого вивчення.

Метою статті є узагальнення існуючих напрацювань та розроблення концептуальних положень розвитку соціального інвестування у контексті сучасних глобальних трансформацій.

Методи дослідження. Для реалізації мети дослідження у контексті цієї статті використано наступні методи: морфологічного аналізу, теоретичного та логічного узагальнення, систематизації та класифікації, змістовного аналізу та синтезу, логіко-порівняльний метод, логіко-змістовне моделювання.

Результати та обговорення. Узагальнення існуючих підходів у спеціалізованій літературі щодо сутності соціальних інвестицій та методологічних підходів до їх дослідження дозволяє виділити на сучасному етапі вузьке та широке розуміння цієї категорії 11.

Вузьке розуміння соціальних інвестицій та соціального інвестування базується на формуванні та управлінні капітальними активами соціального бізнесу (соціального підприємництва). У цьому випадку

працівники, які, як правило, є і власниками, прагнуть поєднати економічні, фінансові, соціальні інтереси (вигоди, ефекти, прибутки). Такі організації, не зважаючи на те, що орієнтовані на отримання прибутку, або створюють значні позитивні зовнішні ефекти, або розподіляють частину прибутку на користь суспільства, що визначено в їхніх статутах. У європейських країнах такий підхід до визначення поняття соціальних інвестицій близький до «кооперативної економіки» та «соціальної економіки» («economie sociale») (Франція, Бельгія, Іспанія), «волонтерського сектору» (Велика Британія), «економіки громади» або «сектору громадського благоустрою» (Gemeinwirtschaft) (Німеччина, Австрія, Швейцарія).

Вузький термін «соціальні інвестиції» пропонують застосовувати і до аналізу діяльності грантових фондів і некомерційних (неприбуткових) організацій 9; 10; 12. Зокрема, Комісія з питань благодійності у Сполученому Королівстві 13 визначає соціальні інвестиції як фінансову діяльність, зосереджену на конкретній програмі, що виконується благодійною організацією. При цьому допускається, що благодійні організації можуть отримувати фінансовий прибуток, але їх головною метою (місією) все ж таки є допомога своїм бенефіціарам (досягнення благодійних цілей). Це не означає, що традиційні інвестиції не можуть бути використанні для благодійних цілей, утім єдиною їх метою є отримання прибутку, який і може бути використаний для благодійних цілей на розсуд власників. Отже, головною метою і мотивацією соціальних інвестицій є не створення фінансового прибутку, а реальне сприяння цілям благодійної організації.

Соціальні інвестиції на сучасному етапі розвитку у результаті зростання ролі глобальних проблем у забезпеченні стабільності довгострокового розвитку та відповідної трансформації цінностей і мотивів фінансової та інвестиційної поведінки базуються на зміні балансу, пріоритетів, ефектів між ринковими та суспільно корисними інвестиціями. Так, наприклад, фінансування суспільного блага, заснованого на пільговому зниженні відсоткових ставок або очікуваному прибутку від інвестицій нижче ринкових ставок, можна замінити на мікрофінансування, мікрокредитування, мікрострахування, що забезпечує, як отримання середньо ринкової доходності від інвестицій, так і соціальний й екологічний ефект. Отже, якщо до цього фінансування суспільних благ здійснювалося на основі філантропії у відповідь на «провали» ринку, то сьо-

годні це можливо за рахунок ринкового капіталу.

Саме такий підхід Дж. Емерсон 9 пропонує застосувати до грантових фондів, що було визначено вище. Як результат, «наявні базові активи для підтримки створення соціальної цінності стають частиною загальної інвестиційної стратегії як для основних активів, так і для філантропічних інвестицій» 9, що дозволяє у цілому значно розширити потенціал фінансування соціальних проблем. Звісно це потребує відповідних умов, зокрема, щодо податкового законодавства та застосування відповідних фінансових правил. Зокрема, аналізуючи останні М. Болтон 14 запропонував виділити програмні інвестиції (головна мета – просування мети фонду чи некомерційної організації, доходність нижче середньо ринкової, податкові пільги, що збільшують фінансову вигоду), соціально відповідальне інвестування (основна мета – отримання прибутку, негативний або позитивний скрінінг, заохочення більш відповідальних ділових практик, етичні цінності), гранти (форма інвестування, а не конкретна програмна діяльність; резерви для некомерційних організацій; додатковий ресурс для покриття змінних витрат, підвищення інвестиційного рейтингу організації, що забезпечує зниження вартості капіталу та високий соціальний ефект).

Такий підхід дозволив визначити проактивні соціальні інвестиції як діяльність, що передбачає пряме фінансування для створення або розширення організацій, що забезпечують соціальні або екологічні переваги для досягнення програмних цілей інвестора (створюють робочі місця у неблагополучних регіонах, збільшують суспільний добробут, покращують рівень та якість життя, створюють нові продукти чи послуги з визначеними соціальними або екологічними перевагами 15, с. 12. Проактивні соціальні інвестиції виходять за рамки соціально відповідальних інвестицій, оскільки безпосередньо спрямовані на підтримку соціального підприємництва. У залежності від походження капіталу та суб'єкту інвестування на практиці визначають чотири категорії проактивних соціальних інвестицій 11; 15, с. 20 прямиї венчурний капітал (спрямований на підтримку комерційних та некомерційних організацій-початківців шляхом інвестування в борг або через акціонерний капітал), позики та мезонінний капітал (фінансування на основі поєднання боргового фінансування та фінансування на основі участі у капіталі, активна участь у капіталі, пасивна участь у капіталі (пасивний партнер), субординований кредит), гарантії (мета – знижен-

ня вартості залучаємого капіталу), облігації та депозити, зокрема, іпотечні цінні папери, облігації розвитку громади, депозитні сертифікати розвитку громади тощо.

Широке розуміння соціальних інвестицій та соціального інвестування орієнтовано насамперед на більш комплексне фінансування та інвестування у вирішення соціальних проблем. У цьому контексті соціальні інвестиції менше прив'язані до конкретних типів та форм економічних організацій, відносяться до ширшого кола інституцій загалом, включаючи індивідуальну поведінку та поведінку держави. Цей підхід базується на ідеях економічної теорії (теорії суспільних благ і неспроможності ринку), політичної теорії (теорії провалу управління), організаційної теорії (організаційна поведінка неринкових фірм), соціальної теорії (підходи до соціального капіталу), філософії (теорія категоричних обмежень), етиці, а також праві зокрема фінансовому (податкове право внесків на суспільну користь), цивільному, конституційному. У результаті група науковців 16, яка поділяє широке розуміння, запропонувала визначати соціальні інвестиції на основі п'яти основних характеристик: 1) автономність; 2) добровільний та дискреційний характер; 3) обмеження нерозповсюдження; 4) позитивні зовнішні ефекти (екстерналії); 5) нормативна вартість.

У контексті цього можна зрозуміти, чому існує великий розрив у соціальному інвестуванні у розвинених країнах та країнах, що розвиваються. Оскільки інвестування здійснюється переважно на добровільній основі, що потребує приватної автономії, приватного контролю, демократичної конституції, ефективності правовикористання, захист прав власності та недопущення реприватизації, рейдерства тощо. І це стосується не тільки інвестиційної діяльності індивідів та приватних організацій, а й громадсько-корисних (недержавних неприбуткових) організацій, які зазвичай не мають власників або не можуть контролюватися виборцями, але можуть мати членів, донорів, волонтерів тощо, які роблять свій внесок, припускаючи, що організація виконує, перш за все, свою місію, а не реалізує будь-який приватний інтерес. Більш того, відмінності у моделях нормативно-правового забезпечення реалізації основних характеристик соціальних інвестицій, моделях суспільного розвитку та державного управління, фінансових структурах національних економік та відповідних практиках їх реалізації й обумовлюють проблему різноманіття й неузгодженості тер-

мінів і категорій соціального інвестування, що стримує їх розвиток, інституціоналізацію та інтернаціоналізацію.

Широкий підхід орієнтований і на те, що соціальні інвестиції є, перш за все, суспільним благом, а, отже, у якій би формі вони не здійснювалися, вони створюють зовнішні ефекти, що виходять за межі безпосередніх цілей інвестування. Як результат, соціальні інвестиції допомагають будувати соціальні зв'язки та створювати довірчі відносини у суспільстві (соціальний капітал), які обумовлюють громадську активність, що сприяє передачі різних норм і цінностей, як формальних, так і неформальних. Отже, екстерналії, які допомагають створити соціальні інвестиції, пов'язані з системами цінностей і спільними перевагами в нормативних спільнотах.

Більш широке розуміння соціальних інвестицій дозволяє зрозуміти як інституції сприяють суспільній корисності, взаємодії між секторами, зокрема ринком і державною політикою. Це обумовлено переоцінкою ролі держави та управлінських провалів державної політики у сучасних умовах.

По-перше, це пов'язано із тим, що держава в умовах прискореного зростання державних витрат щодо надходжень до бюджетів всіх рівнів намагається знайти новий баланс між своїми юридичними гарантіями та зобов'язаннями перед своїми громадянами та фактичним наданням товарів і послуг, відносинами, які з цього випливають. Це обумовлює розвиток нових форм взаємодії між секторами, зокрема, державно-приватного партнерства, суспільного партнерства, «корпорацій соціального добробуту», соціальних та етичних банків, аутсорсингу, краунфандингу й ін. Більш того, поряд із домінуванням у розвинених країнах орієнтованої на економію, енергійність, ефективність моделі державного управління «New public management» (новий менеджеризм), все більше поширюються довгострокові погляди на питання ефективності та якості життя, що викликає дедалі більше дискусій про інвестиційні стратегії, а не про поточні витрати. У цілому це потребує відповідної інституціоналізації фінансування та інвестування у вирішення соціальних проблем, створення концептуально нової системи їх фінансування не тільки з точки зору цінностей, джерел, структури, а й безпосередньо процесу інвестування (суб'єкти, об'єкти, принципи, форми, важелі, напрями, пріоритети), принципів і мотивів прийняття інвестиційних рішень, визначення структури ефектів й ефективності тощо.

По-друге, це стосується балансу між базовою законодавчою відповідністю бізнес-організацій, як прибуткових організацій, та їх ширшою соціальною відповідальністю перед суспільством. Очевидно, що концепція корпоративної соціальної відповідальності виходить за рамки того, що вимагається законом – або з міркувань власних інтересів, або в результаті певного добровільного вибору. У цьому контексті поняття «потрійний результат» і «змішана цінність» є критеріями, що характеризують дискусію про економічний успіх та екологічні та соціальні міркування 12; 17.

Отже, слід узагальнити, що питання формування сучасного концепту соціального інвестування потребує подальшого розвитку, оскільки, різноманіття умов і факторів становлення і розвитку соціальних інвестицій у різних країнах на сучасному етапі не дозволяє однозначно уніфікувати терміни і категорії. Разом із цим, визначимо наступні загальні характеристики, що властиві соціальним інвестиціям у сучасних умовах:

- Соціальні інвестиції – це інвестиції стратегічного характеру, а не поточні витрати, призначені для споживчих цілей, які приносять користь ширшій спільноті, незалежно від її визначення, частиною якої інвестор може бути або ні.
- Соціальні інвестиції можуть реалізовуватися як у грошовій, так і у натуральній формі (волонтерська робота (інвестування часу та знань, передача навичок), громадянська участь (інвестування часу, землі, матеріалів та навичок для розвитку громади), генерування соціального капіталу (інвестування часу та існуючих соціальних відносин (зв'язків) для побудови мереж адвокації або груп дій громадян).
- Головна відмінність соціальних інвестицій від традиційних у тому, що вони приносять передбачуваний прибуток (вигоду), який перевищує прибуток традиційного інвестора за рахунок соціального та екологічного ефекту.
- Соціальне інвестування приносить із собою можливість багаторазового використання капіталу, як через реінвестування стартового капіталу, так і згенерованого прибутку. Це створює інвестиційний потенціал і дозволяє капіталу, який раніше був спрямований лише на генерування фінансового прибутку, бути направленим на вирішення соціальних та екологічних проблем, створюючи набагато ширшу

мережу щодо залучення ресурсів у цей сектор.

- Основними формами реалізації соціального інвестування є наступні: інвестиції, пов'язані з місією (забезпечують середньо ринкову доходність, але й допомагають досягнути соціальну місію); інвестиції, пов'язані з соціальною програмою (головна мета – досягнення соціальної цілі, але й генерують прибуток, який зазвичай нижчий, ніж ринковий); соціально відповідальне інвестування (реалізується, як правило, через систему корпоративної соціальної відповідальності як включення екологічних, соціальних, управлінських питань в інвестиційні рішення та практику власності) 18; інвестиції у соціальні фонди (інвестування у фонди, основним призначенням яких є розвиток соціальних та екологічних проєктів (охорона навколишнього середовища, підвищення зайнятості населення, підтримка середнього та малого бізнесу); інвестування у сталий розвиток (фінансування у досягнення ЦСР (подолання бідності, міцне здоров'я та благополуччя, якість освіти, гендерна рівність, мир, справедливість та сильні інститути, ін.); імпакт-інвестування (зосереджується на тому, який вплив (соціальний та екологічний) можуть мати інвестиції поряд із отриманням фінансового прибутку (вигоди)) 19; інвестиції в соціальне підприємництво; інвестиції в міжнародні організації (фінансування діяльності підрозділів ООН, ЮНІСЕФ).
- Соціальні інвестиції, з одного боку, спрямовані на зовнішнє середовище організації, що створює сприятливий імідж і репутацію в очах громадянського суспільства, а, з іншого, це інвестиції у людський капітал (витрати на освіту, охорону здоров'я, умови праці, мотивацію праці, міграцію працівників), які забезпечують зростання професійної кваліфікації та покращення продуктивних здібностей людини. Таким чином, реалізація соціальних інвестицій забезпечує створення суспільних благ, покращення умов та якості життя, поліпшення якості людського капіталу, що сприятиме зростанню продуктивності та інвестиційної цінності організацій та національної економік у цілому, зростання соціального капіталу, сталому розвитку.
- Проактивність соціальних інвестицій – це інвестиційна діяльність, що базується на прямому фінансуванні у створення або розширення організацій, які забезпечують соціальні та/або екологічні вигоди

(переваги, ефекти) для досягнення програмних цілей інвестора; реалізуються у формі прямого венчурного капіталу, позик та мезонінного капіталу, гарантій забезпечення позик чи випуску облігацій, облігацій та депозитів, що дозволяє розвинути соціальне інвестування у контексті сучасних викликів глобального фінансового ринку.

- З метою активізації соціального інвестування важливим є розширення доступу до глобального ринку капіталу, що потребує створення нових фінансових активів, їх гнучкість та масштабування. Для забезпечення привабливості нових фінансових активів доцільно застосувати фреймінг – встановлення рамок колективної дії: 1) опис соціальної проблеми (походження та відповідальність); 2) рішення виявлених проблем, передбачаючи альтернативу та з'ясувавши, як її можна перетворити на реальність; 3) мотивація для акторів брати участь у фінансових операціях у сьогодні.
- Роль держави у розвитку соціального інвестування має полягати не у фінансуванні соціальних питань, а у залученні приватного капіталу до фінансування соціального забезпечення та вирішення соціальних проблем шляхом регуляторних змін, фіскальних стимулів, стимулювання приватного капіталу, розбудови ринкової інфраструктури, створення соціальних продуктів, забезпечення інформаційної прозорості та зниження трасакційних витрат, створення нормативно-правового забезпечення для соціального інвестування й соціального підприємництва та їх звітності на основі міжнародних стандартів тощо.

Висновки. Отже, соціальні інвестиції – це вкладення матеріальних, нематеріальних, фінансових активів у об'єкти соціальної сфери та вирішення соціальних проблем з метою отримання фінансової вигоди (прибутку) та позитивного соціального ефекту (зростання рівня та якості життя населення). З метою зниження невизначеності, забезпечення прогнозованості інвестиційної поведінки та спроможності спільної реалізації інтересів та цінностей у процесі соціального інвестування важливою є його інституціалізація, особливо щодо нових явищ, які характеризують не тільки колективну, а й індивідуальну участь у суспільних процесах, діяльність нових організаційних форм, інституційних рівнів суспільного сектору. При цьому інституціалізацію соціального інвестування можна визначити як багатоаспектний процес

формування та розвитку соціальних, економічних, політичних, правових й ін. інститутів, як усталених форм організації інвестиційної діяльності у сфері вирішення соціальних проблем, що передбачає упорядкування, організацію, унормування дій та рішень, їх регулювання на основі закріплення соціально-економічних статусів і ролей, цінностей і норм, організації контролю на основі компромісу, досягнення згоди між більшістю, адаптації індивідуальних та колективних інтересів до нормативних вимог, трансформації абстрактних правил в дієві моделі взаємодії, що й створює умови для спільної реалізації інтересів й цінностей в умовах глобалізації. Поряд із цим, саме неузгодженість термінів та категорій у соціальному інвестуванні є перешкодою для інституціалізації та інтернаціоналізації. Відповідно, ці аспекти і мають стати предметом подальших досліджень концепту соціального інвестування в умовах сучасних глобальних викликів.

Список використаної літератури

1. Massa I., Bermont Díaz L. SDG financing needs an urgent global reboot. SDG Action. 16 May 2023. URL: <https://sdg-action.org/sdg-financing-needs-an-urgent-global-reboot/>
2. Rizzi F., Pellegrini C., Battaglia M. The structuring of social finance: Emerging approaches for supporting environmentally and socially impactful projects. *Journal of Cleaner Production*. 2018. Vol. 170. P. 805–817.
3. Краплич Р. Корпоративна соціальна відповідальність українського бізнесу: досвід Фондації Острозьких: посібник для бізнесу та неприбуткових організацій / упоряд. Р. Бовгиря, С. Пайсаніді, О. Краплич, А. Кіслов, та ін. Рівне: Фондація ім. князів-благодійників Острозьких, 2005. 74 с.
4. Яневич Н. Я. Соціальні інвестиції: сутність і класифікація. URL: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/3c485585-cf26-4d43-b031-fb53c18f1f56/content>
5. Revelli C. Re-embedding financial stakes within ethical and social values in socially responsible in vesting (SRI). *Research in International Business and Finance*. 2016. Vol. 38. P. 1–5.
6. Puaschunder J. M. On the emergence, current state, and future perspectives of Socially Responsible Investment (SRI). *Consilience*. 2016. Vol. 16. P. 38–63.
7. Бондаренко А. В., Омелянович Л. О. Соціальне інвестування як фактор забезпечення соціально-економічного розвитку держави. *Вісник Донбаської національної академії будівництва і архітектури*. 2009. № 5(79). С. 201–203.
8. Zabłodska I. V., Tiazhkorob I. V., Sieriebriak K. I. Strategic aspect of social investment in the context of regional development. *Finance and credit activity: problems of theory and practice*. 2019. Vol. 4. № 31. P. 487–496.
9. Emerson J. A capital idea: Total foundation asset management and the unified investment strategy. *Research Paper Series*. 2002. 38 p. URL: <http://>

[/www.blendedvalue.org/media/pdf-capital-idea.pdf](http://www.blendedvalue.org/media/pdf-capital-idea.pdf)

10. Esmee Fairbairn Foundation. Foundations and social investment: Making money work harder in order to achieve more. London: Esmee Fairbairn Foundation, 2005.
11. Anheier H. K. Social Investment. In: Anheier H. K., Toepler S. (eds) International Encyclopedia of Civil Society. NY: Springer, 2010. URL: https://doi.org/10.1007/978-0-387-93996-4_617
12. Emerson J. The blended value map. 2004. URL: www.blendedvalue.org
13. Charity Commission for England and Wales. URL: <https://www.gov.uk/government/organisations/charity-commission>
14. Bolton M. Foundations and social investment in Europe. Survey report. Report sponsored by European Foundation Center – Social Investment Group, 2006. URL: http://www.efc.be/ftp/public/PIP/2006/Roundtables/SI_report.pdf
15. Cooch S., Kramer M. R. Investing for impact – Managing and measuring proactive social investments. Boston: Foundation Strategy Group. Prepared for The Shell Foundation, 2007. URL: <http://www.fsg-impact.org/ideas/item/287>
16. Anheier H. K., Then V., Schroe A., von Hippel T. Social investment. A programmatic statement. Heidelberg, Germany: University of Heidelberg, Centre for Social Investment and Innovation, 2006.
17. Emerson J., Bonini S., Bonini K. The blended value map: Tracking the intersects and opportunities of economic, social and environmental value creation. 2003. URL: <http://www.hewlett.org/NR/rdonlyres/B0D3738F-DC05-436E-8F9A-22825703C02D/0/BlendedValueMapFinal.pdf>
18. Ломачинська І. А. Концептуальні підходи до визначення сутності імпаکت-інвестицій. Бізнес-інформ. 2020. №2. С. 16–22.
19. Ломачинська І. А., Халєєва Д. О., Шмагіна В. В. Корпоративна соціальна відповідальність як інструмент забезпечення соціально-економічної безпеки та соціальної інклюзії. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2022. Том 21. Вип. 2 (51). С. 75–96

Стаття надійшла 18.08.2023 року

I. A. Lomachynska,

Dr. Sc. (Economics), Associate professor,
Odesa I. I. Mechnikov National University,
24/26, Frantsuzkyi Blvd., Odesa, 65058, Ukraine,
e-mail: i.lomachynska@onu.edu.ua
ORCID 0000-0002-6112-6884

M. D. Suprunenko,

3rd year bachelor student of Management,
Odesa I. I. Mechnikov National University,
24/26, Frantsuzkyi Blvd., Odesa, 65058, Ukraine,
e-mail: mary@suprunenko.com

FORMATION OF THE CONCEPT OF SOCIAL

INVESTMENT IN THE CONTEXT OF MODERN GLOBAL CHALLENGES

Approaches to defining the essence of social investment are generalized, and conceptual provisions for the development of social investment in the context of modern global transformations are developed. It is determined that social problems are intensifying as a result of the COVID-19 pandemic, economic shocks, wars, high interest rates, recessions in some markets, and a widening gap between developed and developing countries. As a result, the role of social investment in solving common social problems and ensuring sustainable development is growing. It is determined that social investment is being transformed from the State financing of the social sphere to the social responsibility of economic organizations, individuals, and institutional investors. It is proposed to interpret social investment as an investment of material, immaterial, financial assets in the objects of the social sphere and solving social problems in order to receive financial benefits (profit) and a positive social effect (level and quality of a population's life). The basic characteristics of the modern concept of social investment are proposed: strategic nature; money and natural (time, knowledge, skills, social ties) forms; estimated profit that is higher than the profit of a traditional investor at the expense of social and environmental effects; multiple use of capital; variety of forms of implementation; social investments create public goods, improve the level and quality of life, improve the quality of human capital, increase the productivity and investment value of organizations and the national economy, increase social capital, ensure sustainable development; proactivity social investments; new forms of interaction between sectors based on compromise, reaching agreement among the majority, adapting individual and collective interests to regulatory requirements, transforming abstract rules into effective models of interaction, etc. It is noted that further development of social investment is associated with its institutionalization and internationalization.

Keywords: social investment, social problems, social effect, financial benefit, public good, social entrepreneurship, corporate social responsibility, proactive social investment, institutionalization.

References

1. Massa, I., Belmont, Díaz L. (2023, 16 May). SDG financing needs an urgent global reboot. SDG Action. Retrieved from: <https://sdg-action.org/sdg-financing-needs-an-urgent-global-reboot/>
2. Rizzi, F., Pellegrini, C., Battaglia, M. (2018). The structuring of social finance: Emerging approaches for supporting environmentally and socially impactful projects. *Journal of Cleaner Production*, 170, 805–817.
3. Kraplych, R. (2005). Korporatyvna sotsialna vidpovidalnist ukraïnskoho biznesu: dosvid Fundatsii Ostrozkykh: posibnyk dlia biznesu ta neprybutkovykh orhanizatsii / uporiad. R. Bovhyria, S. Paisanidi, O. Kraplych, A. Kislov, ta in. Rivne: Fundatsiia im. kniaziv-blahodiinykiv Ostrozkykh.
4. Ianevych, N.Ia. Sotsialni investytsii: sutnist i klasyfikatsiia. Retrieved from: <https://ena.lpnu.ua:8443/server/api/core/bitstreams/3c485585-cf26-4d43-b031-fb53c18f1f56/content>

5. Revelli, C. (2016). Re-embedding financial stakes within ethical and social values in socially responsible in vesting (SRI). *Research in International Business and Finance*, 38, 1–5.
6. Puaschunder, J. M. (2016). On the emergence, current state, and future perspectives of Socially Responsible Investment (SRI). *Consilience*, 16, 38–63.
7. Bondarenko, A. V., Omelianovych, L. O. (2009). Sotsialne investuvannia yak faktor zabezpechennia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku derzhavy. *Visnyk Donbaskoi natsionalnoi akademii budivnytstva i arkhitektury*, 5(79), 201–203.
8. Zablodska, I. V., Tiazhkorob, I. V., Sieriebriak, K. I. (2019). Strategic aspect of social investment in the context of regional development. *Finance and credit activity: problems of theory and practice*, 4(3), 487–496.
9. Emerson, J. (2002)/ A capital idea: Total foundation asset management and the unified investment strategy. *Research Paper Series*. Retrieved from: <http://www.blendedvalue.org/media/pdf-capital-idea.pdf>
10. Esmee Fairbairn Foundation. (2005). *Foundations and social investment: Making money work harder in order to achieve more*. London: Esmee Fairbairn Foundation.
11. Anheier, H. K. (2010). Social Investment. In: Anheier H. K., Toepler S. (eds) *International Encyclopedia of Civil Society*. Springer, New York, NY. Retrieved from: https://doi.org/10.1007/978-0-387-93996-4_617
12. Emerson, J. The blended value map. 2004. Retrieved from: www.blendedvalue.org
13. Charity Commission for England and Wales. (2023). Retrieved from: <https://www.gov.uk/government/organisations/charity-commission>
14. Bolton, M. (2006). *Foundations and social investment in Europe*. Survey report. Report sponsored by European Foundation Center – Social Investment Group. Retrieved from: http://www.efc.be/ftp/public/PIP/2006/Roundtables/SI_report.pdf
15. Cooch, S., Kramer, M. R. (2007). *Investing for impact – Managing and measuring proactive social investments*. Boston: Foundation Strategy Group. Retrieved from: <http://www.fsg-impact.org/ideas/item/287>
16. Anheier, H. K., Then, V., Schroe, A., von Hippel, T. (2006). *Social investment. A programmatic statement*. Heidelberg, Germany: University of Heidelberg, Centre for Social Investment and Innovation.
17. Emerson, J., Bonini, S., Bonini, K. (2003). The blended value map: Tracking the intersects and opportunities of economic, social and environmental value creation. Retrieved from: <http://www.hewlett.org/NR/rdonlyres/B0D3738F-DC05-436E-8F9A-22825703C02D/0/BlendedValueMapFinal.pdf>
18. Lomachynska, I. A. (2020). The Conceptual Approaches to Defining the Essence of Impact Investment. *Business Inform*, 2, 16–22. Retrieved from: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-2-16-22>
19. Lomachynska, I. A., Khalieieva, D. V., Shmagina, V. V. (2022). Corporate social responsibility as a tool for ensuring socio-economic security and social inclusion. *Market economy: modern management theory and practice*. 21, (2(51)), 75–96. Retrieved from: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.2\(51\).274364](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2022.2(51).274364)